

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 29.4.2009
COM(2009) 210 final

**COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE CONSILIU, PARLAMENTUL EUROPEAN,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**privind răspunsul la rapoartele grupurilor de experți cu privire la evaluarea ex post a
celui de-al șaselea program-cadru**

COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE CONSILIU, PARLAMENTUL EUROPEAN, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

**privind răspunsul la rapoartele grupurilor de experți cu privire la evaluarea ex post a
celui de-al șaselea program-cadru**

1. CONTEXTUL GLOBAL

Deciziile privind cel de-al șaptelea program-cadru de cercetare¹ (CE și Euratom) prevăd că programele-cadru trebuie evaluate în termen de doi ani de la încheierea acestora. Evaluarea ex post a PC6 (2002-2006) a fost efectuată de un grup de experți format din 13 membri, condus de profesorul Ernst Rietschel, președintele Asociației Leibniz. Rolul evaluării era să aprecieze fundamentarea, implementarea și realizările PC6 bazându-se pe o serie de elemente doveditoare². Grupului de experți i-au fost prezentate constatările și recomandările evaluărilor specifice privind acțiunile directe ale JRC și cercetarea în domeniul IST.

Ambele PC includ așa-numitele acțiuni directe care sunt activități de cercetare și dezvoltare realizate de Centrul Comun de Cercetare (JRC) al Comisiei Europene. JRC și consiliul de administrație al acestuia au stabilit un grup de experți, prezidat de Sir David King³, care și-a prezentat raportul în septembrie 2008. Deși serviciile Comisiei au reacționat⁴ deja la concluziile acestui raport, fiind în mare măsură de acord cu recomandările formulate, Comisia consideră că este util, în cadrul evaluării generale a întregului PC6, să atragă atenția asupra acestui raport de evaluare specifică a JRC, Comisia considerând că acesta reprezintă evaluarea de referință a JRC (a se vedea anexa).

Evaluarea ex post a priorității tematice în domeniul IST în PC6 a fost efectuată de un grup de experți prezidat de domnul Esko Aho. Comisia a salutat raportul și și-a expus, într-o comunicare⁵ către partenerii instituționali, din septembrie 2008, primele reacții la

¹ Decizia nr. 1982/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind al șaptelea program-cadru al Comunității Europene pentru activități de cercetare, de dezvoltare tehnologică și demonstrative (2007-2013); 2006/970/Euratom: Decizia Consiliului din 18 decembrie 2006 privind al șaptelea program-cadru al Comunității Europene a Energiei Atomice (Euratom) pentru activități de cercetare și de formare în domeniul nuclear (2007-2011)

² Mai multe detalii privind elementele doveditoare și metoda utilizată de grupul de experți pentru evaluarea PC6 sunt disponibile în raportul de evaluare, la adresa
http://ec.europa.eu/research/reports/2009/pdf/fp6_evaluation_final_report_en.pdf

³ Ex-post Evaluation, Joint Research Centre Direct Actions in the 6th Framework Programmes (2002-2006) [Evaluare ex post, Acțiunile directe ale Centrului Comun de Cercetare în cadrul celui de al șaselea program-cadru (2002-2006)], raport final septembrie 2008.

⁴ Evaluarea ex post a acțiunilor directe realizate de Centrul Comun de Cercetare în cadrul celui de al șaselea program-cadru pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și demonstrații, SEC(2008)3105.

⁵ COM (2008) 533.
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0533:FIN:RO:PDF>

recomandările făcute, propunând să le aducă în discuție în cadrul unei largi dezbateri cu privire la politica europeană pentru inovare în domeniul TIC⁶.

2. INTRODUCERE

Obiectivele principale ale celui de-al șaselea program-cadru (2002-2006) și programele specifice ale acestuia constau în integrarea, consolidarea și structurarea Spațiului european de cercetare. Beneficiind de un buget de 19,235 miliarde EUR, acestea au fost unele dintre cele mai complexe programe publice de cercetare din lume, evaluarea lor reprezentând o sarcină foarte dificilă.

Comisia a primit recent de la grupul de experți raportul care stabilește un sistem de referință în ceea ce privește varietatea și calitatea elementelor doveditoare utilizate, precum și nivelul de detaliu furnizat.

Constatările, concluziile, recomandările și perspectiva asupra viitorului programelor-cadru prezentate în raportul respectiv furnizează elemente valoroase pentru elaborarea politicilor în viitor și pentru evaluarea în continuare, în special evaluarea intermediară a PC7 și proiectarea PC8 care va începe în 2014.

Scopul acestei comunicări este de a oferi un răspuns deschis și transparent problemelor ridicate în evaluarea ex post, punând în evidență acțiunile pe care Comisia intenționează să le întreprindă sau pe care le-a inițiat deja pentru rezolvarea problemei, dar dezbătând, în același timp, și aspecte pentru care nu există o soluție evidentă sau imediată.

Este evident că o serie de probleme ridicate în raportul de evaluare, în special în ceea ce privește elaborarea și conținutul programelor-cadru, precum și normele financiare care, din motive de implementare, nu pot fi abordate exclusiv de Comisie, necesită o implicare și o colaborare mai largă incluzând statele membre, Consiliul și Parlamentul European.

3. RĂSPUNSUL LA RECOMANDĂRI

1. Înainte de a propune planuri pentru PC8, Comisia trebuie să analizeze și să prezinte mai clar justificarea actuală și viitoare a programelor-cadru, atât la nivel global, cât și microstructural. Obiectivele stabilite pentru un PC trebuie să fie cantitativ proporționale cu capacitatea Comisiei și a celorlalți factori implicați de a gestiona realizarea acestor obiective. Comisia trebuie să documenteze procesele de consultare care contribuie la elaborarea unui PC, la nivel global și la nivelul programului de lucru, astfel încât acestea să devină mai transparente.

Comisia este de acord cu spiritul recomandării în ansamblu.

Pregătirea și elaborarea propunerii pentru PC8 va fi precedată de o consultare exhaustivă, deschisă și transparentă cu părțile interesate. În evaluarea impactului care va însoți propunerea pentru PC8 se va efectua o analiză detaliată a fundamentării acestuia.

⁶ COM(2009) 116: „O strategie europeană pentru cercetare-dezvoltare și inovare în domeniul tehnologiilor informației și ale comunicațiilor: este momentul să ridicăm ștacheta” (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0116:FIN:RO:PDF>)

Încă din 2003, „realizarea ERA” a constituit obiectivul prioritar al politicii UE în domeniul cercetare-dezvoltare și în ceea ce privește programele-cadru și este foarte probabil ca acest obiectiv să rămână neschimbat.

PC va trebui să țină mereu mai mult seama de abordarea în parteneriat cu statele membre definită în cadrul „Procesului Ljubljana”⁷ și de perspectiva ERA pentru 2020⁸: crearea unei piețe interne europene a științei, a cunoașterii și tehnologiilor, mai buna coordonare a activităților și strategiilor de cercetare și concentrarea mai susținută asupra programelor și politicilor în vederea abordării principalelor probleme ale societății, cum sunt energia, mediul înconjurător, clima, sănătatea, îmbătrânirea populației și dezvoltarea durabilă. Pot astfel apărea probleme dificile cum sunt găsirea unor noi modalități de mobilizare de resurse prin intermediul parteneriatului. De asemenea, PC va avea drept scop sprijinirea și consolidarea implementării celor 5 inițiative privind ERA lansate în 2008, în special parteneriatele cercetătorilor, strategia de cooperare internațională în domeniul cercetării și abordarea referitoare la programarea în comun.

2. Un program-cadru trebuie să fie, însă, mai mult decât reflectarea așteptărilor inițiale ale beneficiarilor aflați în competiție sau ale părților interesate. Pentru a evolua, acesta are nevoie de flexibilitate și de schimbare. Programul-cadru nu trebuie să devină un substitut al politicilor privind CDT ale statelor membre sau o soluție pentru alte probleme locale, ci trebuie să fie sincronizat mai bine cu eforturile depuse la nivel național în domeniul cercetării în vederea consolidării și structurării ERA. De asemenea, acesta trebuie să se evite deliberat crearea unui monopol. În prezent, Comisia și PC contribuie la aproape toate acțiunile europene de cooperare în domeniul CDT; poate astfel să apară riscul unei monotonii a ideilor și a modului de a gândi, precum și riscul de a obstrucționa diversitatea și beneficiile acesteia pentru sistemul de cercetare european.

Comisia aprobă în ansamblu recomandarea și necesitatea de a armoniza și de a coordona mai bine eforturile depuse la nivel național în domeniul cercetării în vederea consolidării și structurării ERA.

Obiectivul unei sincronizări mai bune, la nivelul strategiilor și al programului, constituie în mare măsură justificarea necesității de a realiza parteneriate puternice și durabile în cadrul ERA între Comisie și statele membre, în sensul „procesului Ljubljana”. La nivelul strategiilor, acest lucru se realizează prin intermediul metodei deschise de coordonare și prin îndeplinirea inițiativelor comunitare pentru ERA lansate în 2008⁹. La nivelul programului, Comisia propune, pornind de la experiența acumulată de proiectele ERA-NET și de la inițiativele lansate în temeiul articolului 169, o abordare prin programare în comun.

Desigur, PC nu reprezintă un substitut al finanțării naționale, dar trebuie să constituie o sursă de valoare adăugată europeană indiferent de amploarea și importanța proiectului și de instrumentul utilizat.

⁷ Consiliul Competitivitate din 30 mai 2008 a lansat „procesul Ljubljana” pentru orientarea politică mai bună și guvernanta consolidată ale ERA. În prezent sunt în curs de structurare cinci parteneriate între Comisie și statele membre: aspecte legate de cariera și de mobilitatea cercetătorilor; gestionarea proprietății intelectuale în contextul transferului de cunoștințe; programarea concertată între statele membre; Infrastructurile paneuropene de cercetare; cooperarea internațională în domeniul științei și al tehnologiei.

⁸ „Perspectiva ERA 2020” a fost adoptată de Consiliul Competitivitate la 2 decembrie 2008.

⁹ http://ec.europa.eu/research/era/specific-era-initiatives_en.html.

Ideea că ar exista un monopol al Comisiei și al programului-cadru asupra cercetării europene este dezmințită de realitate. Instituții și activități precum CERN, EUREKA, ESF și COST nu sunt decât câteva dintre exemplele de organisme europene și multilaterale care sprijină în prezent sistemul european de cercetare.

3. *Trebuie să se renunțe la termenul „țară terță”, deoarece este un obstacol în calea gândirii strategice. Acest termen ar trebui înlocuit prin trei strategii: una pentru colaborarea UE, în PC, cu țările în curs de dezvoltare; una pentru colaborarea cu țările cu creștere economică rapidă; și una pentru colaborarea cu țările industrializate din afara UE. Trebuie să crească spectaculos bugetul pentru cooperarea cu principalele țări puternic industrializate existente (cum sunt Statele Unite și Japonia) și cu economiile emergente (inclusiv India, China și Brazilia), iar strategiile trebuie adaptate în vederea dezvoltării mobilității cu aceste țări și implicarea acestora, în calitate de parteneri, în principalele activități ale PC, ameliorând astfel atât calitatea, cât și finalitatea ERA. Activitățile PC în vederea colaborării cu țările în curs de dezvoltare trebuie să se concentreze asupra unor teme și tehnologii relevante pentru dezvoltare și în care oamenii de știință europeni fac parte din avangardă la nivel mondial.*

Termenul „țară terță” se referă la țările care nu sunt membre cu drepturi depline în programul-cadru, incluzând țări care nu fac parte din UE și țări neasociate.

Comisia consideră că, deși poate prezenta unele dezavantaje, termenul nu a constituit un obstacol în calea reflecției mai bine orientate și mai nuanțate privind parteneriatele strategice de cercetare cu cele trei tipuri de țări menționate¹⁰. Înlocuirea termenului și utilizarea unei clasificări suplimentare nu ar aduce în mod necesar un serviciu în sensul clarității și simplificării. Comisia subliniază de asemenea că este important să se mențină în centrul preocupărilor excelența în cooperarea internațională prin programele-cadru, acordându-se în același timp atenție nevoilor de cercetare specifice identificate de țările parteneri și încurajând dezvoltarea capacității de cercetare prin intermediul altor surse de finanțare.

Comisia este de acord cu necesitatea de a furniza o orientare mai clară pentru colaborarea în domeniul cercetării cu „țările terțe”, așa cum se menționează în recenta Comunicare privind cadrul strategic european pentru cooperare științifică și tehnologică internațională¹¹.

Comisia susține ferm necesitatea de a se ajunge la un nivel ridicat de finanțare pentru parteneriatele de cercetare cu țările dezvoltate, consolidând astfel relația cu cele mai prestigioase entități științifice mondiale. Pentru a atinge acest obiectiv, este necesar să se depășească obstacole de natură practică.

O serie de evoluții din PC7 constituie piste de urmat în viitor:

- acțiunile specifice de cooperare internațională s-au dovedit eficiente pentru susținerea parteneriatelor privind provocările comune, în special cu țările cu creștere economică rapidă și cu țările în curs de dezvoltare - de exemplu, s-au lansat apeluri coordonate cu parteneri strategici cum sunt Rusia și India

¹⁰ De fapt, nivelurile sunt: „țări asociate”; „țări incluse în politica de vecinătate: (țările mediteraneene și din Europa de Est); și „țări strategice”, acestea din urmă în sensul orientării tematicе, cuprinzând provocări mondiale, obiective de dezvoltare etc.

¹¹ COM (2008) 588, „Un cadru strategic european pentru cooperare științifică și tehnologică internațională”, p. 7

- realizarea unui parteneriat strategic cu statele membre, și anume „Încurajarea cooperării strategice cu țări terțe importante prin intermediul orientării geografice și tematice - în acest sens, s-a instituit Forumul strategic pentru cooperare științifică și tehnologică internațională
- deschiderea reciprocă a unor programe, cum sunt programele dintre UE și Statele Unite în domeniul sănătății.

4. *Trebuie introdus un nou format ascendent (inspirat de NEST în PC6) pentru a explora direcții de cercetare și modalități originale de realizare a colaborării. Caracteristicile formatului trebuie să fie rapiditatea și asumarea riscurilor, iar excelența științifică trebuie să constituie unicul criteriu de selecție.*

Cercetarea exploratorie are o importanță mult mai mare în PC7, iar „filozofia ascendentă” („bottom-up”) inaugurată de NEST constituie un principiu important al Consiliului European de Cercetare (ERC), acoperind toate sectoarele științei și tehnologiei, inclusiv științele sociale și științele umane. Sprijinul acordat de CEC cercetătorilor științifici principali și echipelor individuale reprezintă o modificare a abordării față de cercetarea în colaborare promovată de NEST.

Având în vedere că sistemele de cercetare în colaborare pot constitui mijloace eficiente de stimulare a cercetării exploratorii interdisciplinare prin intermediul parteneriatelor transeuropene, în complementaritate cu ERC, cercetarea de tip NEST a fost asumată ca o componentă a fiecăreia dintre prioritățile tematice ale PC7. Printre acestea, este de remarcat inițiativa Tehnologii ale viitorului și tehnologii emergente (FET - Proactiv) în sensul priorității tematice a TIC care vizează concentrarea resurselor asupra unor obiective vizionare și ambițioase pe termen lung, cu potențial mare de impact în viitor.

Comisia acceptă că poate fi necesar să se acorde mai multă atenție combinării de instrumente în vederea promovării cercetării exploratorii, atât prin echipe individuale, cât și prin parteneriate transeuropene, astfel încât aceasta să fie eficientă în ansamblul activităților de cercetare ale PC. Reflecția privind consolidarea cercetării exploratorii de tip NEST nu trebuie să se limiteze la cercetarea orientată în cadrul obiectivelor tematice specifice, ci trebuie să ia, de asemenea, în considerație cercetarea interdisciplinară „ascendentă” și „trans-tematică”.

5. *Participarea IMM-urilor la prioritățile tematice este importantă și trebuie încurajată. Cu toate acestea, trebuie să se reexamineze utilitatea unui obiectiv global de 15%, favorizându-se mecanismele care prezintă o mai mare conformitate cu dinamica industrială adecvată.*

Comisia estimează că trebuie încurajată participarea IMM-urilor la programele-cadru, inclusiv în cadrul priorităților tematice. Obiectivul de 15% reflectă importanța acordată acestei probleme de co-legiuitori și nu a fost considerat niciodată un scop în sine. Programele la nivel regional și național și partenerii la acestea sunt adesea convin mai bine naturii specifice a IMM-urilor și necesităților acestora.

Pe parcursul mai multor programe-cadru au fost depuse eforturi susținute, incluzând în prezent un grup operativ („task force”) de interservicii, pentru monitorizarea participării IMM-urilor și pentru instituirea unor dispoziții specifice care răspund necesităților specifice ale acestora. Unul dintre succesele binecunoscute este programul Eurostars, o inițiativă

comună a EUREKA și PC7 de a furniza finanțare pentru cercetarea orientată către piață, cu participarea activă a IMM-urilor care desfășoară activități de cercetare.

Sunt în curs studii detaliate pentru de analiză a beneficiilor pe care le au IMM-urile în urma participării la PC, inclusiv măsurile speciale din cadrul programului specific „Capacități”. Scopul acestor studii este, de asemenea, să furnizeze o înțelegere mult ameliorată a naturii activităților de cercetare desfășurate de IMM-uri în PC, inclusiv a necesităților IMM-urilor cu tehnologie înaltă, medie și redusă, în vederea raționalizării sprijinului pentru IMM-urilor în viitoarele programe-cadru.

6. Grupul de experți recomandă continuarea procesului ESFRI, inclusiv foaia de parcurs și activitățile prospective ale acestuia, și recunoaște că activitățile PC care susțin infrastructurile de cercetare în mai multe domenii s-au dovedit extrem de eficiente.

Comisia va continua să sprijine activitățile Forumului strategic european pentru infrastructuri de cercetare (ESFRI). ESFRI joacă un rol esențial în dezvoltarea strategiei, în special prin foaia de parcurs pentru noile infrastructuri europene de cercetare (ERI). Aceasta ar trebui completată prin elaborarea de către statele membre a unor foi de parcurs naționale și printr-o coordonare mai susținută a infrastructurilor de cercetare la nivel mondial, ceea ce este în conformitate cu acțiunea comunitară în domeniu. Astfel, în scopul de a contribui la dezvoltarea infrastructurilor europene de cercetare de nouă generație (Organizare – Etapă pregătitoare), o nouă acțiune a PC7 are drept obiectiv foaia de parcurs a ESFRI.

Comisia completează aceste activități cu un nou cadru legal pentru ERI care va impulsiona și va grăbi procesul de decizie.

Comisia recunoaște eficacitatea infrastructurilor care acoperă mai multe domenii, cum sunt infrastructurile bazate pe TIC, și va continua să sprijine ferm dezvoltarea acestora în viitor, ținând seama de evoluția lor tehnologică rapidă, de dimensiunea lor globală, precum și de consultanța oferită de forumuri cum este Grupul de reflecție pentru infrastructuri electronice (eIRG)¹².

7. Sunt necesare măsuri pentru creșterea semnificativă a participării femeilor din domeniul cercetării la proiectele PC prin intermediul mai multor demersuri proactive cum este (re)introducerea unor acțiuni destinate în mod specific promovării egalității de șanse între bărbați și femei ca o condiție, după îndeplinirea criteriilor de calitate, a finanțării instrumentelor mari. Este necesar să se realizeze în mod sistematic și continuu statistici, datele pe care le furnizează acestea trebuie analizate și monitorizate în vederea instituirii de măsuri în cazul în care nu se înregistrează progrese în sensul egalității de șanse.

Comisia consideră că este necesar ca proporția între bărbații și femeile care lucrează în domeniul cercetării în Europa să fie mai echilibrată. Cu toate acestea, Comisia consideră cu prudență orientarea propusă de grupul de experți. Programul-cadru trebuie să funcționeze ca un exemplu pentru cele mai bune practici și să stabilească standarde. Dar proporția de femei în PC este deja mai mare decât pe ansamblul programelor naționale și există limite în ceea ce privește rezultatele care pot fi obținute numai prin PC. Bazele oricărei acțiuni viitoare trebuie să se întemeieze pe colectarea și analizarea mai atentă a statisticilor privind egalitatea între bărbați și femei în domeniul cercetării. Este nevoie de mai multe demersuri de tip ascendent, în

¹² e-Infrastructures Reflection Group (Grupul de reflecție pentru infrastructuri electronice): <http://www.e-irg.eu>

colaborare cu statele membre și cu alte domenii strategice care au impact asupra egalității de șanse între bărbați și femei; un exemplu bun în acest sens este Codul celor mai bune practici în favoarea femeilor în domeniul TIC¹³ care vizează crearea, în colaborare cu sectorul european al TIC, a condițiilor de atragere și menținere a femeilor în acest sector de activitate.

8. Pentru vitalitatea și competitivitatea științifică și tehnologică a Europei în viitor, este esențial să se asigure că tinerii consideră cercetarea drept o opțiune atractivă pentru cariera profesională. O modalitate de abordare a acestei probleme ar putea fi axarea în mod mai susținut a programului-cadru pe găsirea de soluții pentru marile necesități și probleme la nivel mondial. Alte elemente ar fi promovarea în continuare a mobilității tinerilor oameni de știință europeni și facilitarea unor studii și cariere profesionale în Europa pentru mai mulți studenți și cercetători tineri din țările emergente.

Comisia recunoaște că este necesar ca tinerii să fie atrași de o carieră în domeniul științei și tehnologiei. Raportul Rocard privind învățământul științific¹⁴ a demonstrat cu claritate că interesul pentru studiile în domeniul științific al tinerei generații este în scădere, una dintre concluziile raportului fiind că este nevoie de o schimbare radicală a modelelor de învățământ științific.

Va fi necesar să se găsească, la nivelul statelor membre și la nivel comunitar, soluții care implică acțiuni în diferite domenii strategice și includ o gamă largă de părți interesate.

PC7 se axează deja mai mult pe principalele provocări și probleme la nivel mondial, un exemplu în acest sens fiind tehnologiile pentru energiile regenerabile din planul strategic în domeniul tehnologiei energetice (planul SET). Inițiativele tehnologice comune, demersul de programare în comun propus, precum și înființarea parteneriatului mondial în cadrul noii strategii internaționale în domeniul științei și tehnologiei se axează în totalitate pe principalele necesități și provocări la nivel mondial.

Un alt domeniu în care s-au înregistrat progrese este piața pentru cercetători. Recentul parteneriat european pentru cercetători vizează măsurile strategice necesare la nivel național și european pentru ca Europa să devină un spațiu mai atractiv în ceea ce privește carierele și mobilitatea cercetătorilor. Continuarea eforturilor în vederea adoptării, la nivelul institutelor europene de cercetare, a principiilor Cartei europene a cercetătorilor și ale Codului de conduită pentru recrutarea cercetătorilor va contribui la crearea unor cariere mai solide în domeniul cercetării și a unui real spirit competitiv. Comisia dorește, de asemenea, să constate un efort mai susținut de sensibilizare la nivelul învățământului secundar, nivel la care se efectuează opțiunile privind cariera.

În ceea ce privește problema încurajării tinerilor cercetători de a studia și de a munci în Europa, Comisia semnalează progresele reale realizate în materie de inovații, de exemplu „viza științifică” prin care se oferă cercetătorilor din țările terțe un permis specific de ședere. Pentru domeniul cercetării științifice este important totodată să se evite declanșarea unui exod de inteligență. Obiectivul este promovarea unui schimb real cuprinzând o etapă de întoarcere în țara terță care permite înființarea unor institute naționale în țara respectivă, creând în același timp punți pentru beneficii de interes reciproc pe termen lung.

¹³ http://ec.europa.eu/information_society/activities/112/ms/index_en.htm

¹⁴ http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/report-rocard-on-science-education_en.pdf

9. Este necesară revizuirea radicală a gestionării PC, nu o ajustare în etape succesive. Comisia trebuie să facă apel la sprijin din exterior pentru a-și revizui procedurile – inclusiv procedurile de control financiar, cu obiective precise care cuprind reducerea cu 50% a timpului necesar semnării contractelor și trecerea de la contracte pe bază de cost la contracte pe bază de preț, astfel încât să nu mai fie necesară verificarea cheltuielilor decât, eventual, pentru un număr redus de proiecte. În ceea ce privește sprijinul acordat proiectelor din domeniul științei, Comisia trebuie să continue trecerea de la un sistem bazat pe contracte la un sistem bazat pe granturi.

Comisia este conștientă de importanța gestionării și a simplificării, precum și, în special, de cele două probleme concrete semnalate de grupul de experți. Simplificarea a constituit unul din obiectivele principale ale PC7, iar recentul raport intermediar privind PC7 a prezentat realizări, de exemplu în ceea ce privește Fondul de garanții al participanților care a permis eliminarea verificărilor ex ante de viabilitate financiară pentru majoritatea participanților; depunerea o singură dată a documentelor juridice cu ajutorul facilității de înregistrare unică; și instrumentele electronice noi pentru facilitarea negocierii contractelor.

Așa cum se subliniază în raportul intermediar, capacitatea Comisiei de simplificare a procedurilor este limitată de cadrul juridic existent. Refacerea radicală sugerată de raport s-ar putea baza pe ajutoare din exterior pentru revizuirea procedurilor, dar va fi nevoie și de un efort comun din partea legiuitorului, a autorității bugetare și a Curții de Conturi în vederea transformării întregului cadru juridic, financiar și de control. Scopul acestui efort trebuie să fie realizarea unui echilibru mai bun între simplitate și reducerea sarcinii administrative, pe de-o parte, și între o bună gestionare financiară și o contabilizare corectă, pe de altă parte.

În 2010 Comisia va prezenta o comunicare privind simplificarea, care va constitui ocazia de a reflecta asupra acestor probleme și de a lua în considerație dialogul în curs cu autoritatea legislativă și cu Curtea de Conturi în legătură cu conceptul de risc admisibil de eroare¹⁵.

10. Comisia trebuie să-și lărgască mult perspectiva de evaluare pentru a măsura și evalua impactul programului-cadru. Până în prezent, evaluările PC au vizat îndeosebi planificarea și organizarea celui mai recent program. Există lacune importante în viziunea pe care o avem cu privire la efectele PC pe termen lung și într-un context mai larg (asupra instituțiilor; a disciplinelor și tehnologiilor; a industriei; a societății în general; a politicilor). Desigur că tipul de evaluare orientată spre programe promovat de reglementările interne ale Comisiei este important, dar, fără a ține seama și de celelalte perspective, este dificil să se ajungă la o înțelegere corectă a modului de funcționare a PC și să se realizeze o ameliorare a acestuia.

Comisia recunoaște că este necesar să se analizeze mai atent efectele structurale și pe termen lung ale PC (asupra instituțiilor, a întreprinderilor, a statelor membre etc.) și a luat deja măsuri pentru efectuarea unei astfel de analize.

Este esențial sprijinul puternic al statelor membre în vederea înțelegerii efectelor pe termen lung. Studiile de impact recente și conferințele pe care le-a generat gruparea EUFORDIA¹⁶ constituie învățăminte utile privind ceea ce se poate realiza grație unor asemenea inițiative ad hoc pe care Comisia va continua să le susțină cu fermitate.

¹⁵ Ca urmare a Comunicării [COM(2008) 866, 16.12.2008], „Pentru o interpretare uniformă a conceptului de risc admisibil de eroare”.

¹⁶ Forumul European privind Evaluarea Impactului Cercetării și Dezvoltării.

4. PERSPECTIVE

Prezentul răspuns la evaluarea FP6 constituie o parte dintr-un angajament reînnoit și mai hotărât al Comisiei de a prezenta rapoarte privind implementarea, evoluția și realizările programelor-cadru.

Pe lângă studiile de față, seria de activități de raportare și de evaluare cuprinde raportul de monitorizare publicat recent¹⁷, raportul intermediar privind PC7 și evaluarea intermediară a PC7 din 2010.

Raportul de evaluare ex post a PC6 și răspunsul Comisiei, precum și rapoartele specifice privind acțiunile directe ale JRC și cercetarea în domeniul IST vor constitui elemente esențiale, alimentând evaluarea intermediară a PC7. Se vor asigura astfel nu numai continuitatea ameliorată și o înțelegere mai aprofundată a problemelor care sunt examinate, ci și o interrelaționare mai fermă între evaluare și procesele de elaborare a politicilor și de luare a deciziilor. În fine, aceasta va permite adaptarea prezentului program-cadru și conceperea de PC care să contribuie la realizarea Spațiului european de cercetare: o piață internă europeană a științei, cunoașterii și tehnologiei care duce la dezvoltarea excelenței științifice și tehnologice prin intermediul competiției și oferă în același timp un spațiu pentru coordonarea activităților, programelor și strategiilor de cercetare în Europa în vederea rezolvării mai eficiente a principalelor probleme ale societății.

¹⁷ http://ec.europa.eu/research/reports/2009/pdf/first_fp7_monitoring_en.pdf

Anexă

O evaluare independentă a acțiunilor directe ale Centrului Comun de Cercetare (JRC) în PC6

Evaluarea ex post a activității desfășurate de JRC în PC6 de către un grup de experți prezidat de Sir David King tratează toate acțiunile directe din programele-cadru și prezintă un raport asupra rezultatelor obținute în programele specifice ale JRC, furnizând Comisiei și JRC recomandări pentru o ameliorare continuă a susținerii politicilor bazate pe principii științifice.

Grupul de experți a ales să nu evalueze performanțele fiecăruia dintre cele șapte institute ale JRC, ci a adoptat cu precădere o abordare integrată a JRC și a evaluat organismul ca o entitate, concentrându-se asupra domeniilor principale de competență ale acestuia în conformitate cu structura programului multianual de lucru (MWAP) pentru PC6. Realizările tematice au fost evaluate pe baza vizitelor la fața locului și, în paralel, pe baza studierii materialelor de referință furnizate de JRC. Grupul de experți a acordat o atenție deosebită calității activităților de cercetare, precum și calității implementării, gestionării și îndeplinirii obiectivelor stabilite. Pe lângă aceasta, a utilizat documente ale studiilor în rândul clienților JRC realizate de o societate externă de expertiză.

Evaluarea globală a performanțelor JRC și a realizărilor pe durata PC6 este pozitivă, ajungând la concluzia că „JRC s-a transformat total în ultimii 10 ani, consolidându-și poziția de sursă indispensabilă de cunoștințe și de expertiză în sprijinul programului politic al UE”. Sprijinul științific și strategic oferit este considerat „bun, foarte bun și uneori excelent”. Grupul de experți a constatat, de la PC 5 la PC 6, o ameliorare continuă a orientării spre client a CCC, încă de la adoptarea, în 1998, a noii misiuni a CCC. Grupul confirmă cadrul strategic al CCC: o declarație de misiune convingătoare, un angajament privind calitatea și o evaluare internă periodică. Pentru ca CCC să completeze cadrul strategic și să atingă un nivel mai înalt în ceea ce privește strategia orientării spre client, grupul de experți subliniază că acesta trebuie să elaboreze o viziune pe termen mai lung și o strategie corporatistă cuprinzătoare. În ceea ce privește nivelul înalt menționat, grupul de experți este, de asemenea, de părere că CCC are cunoștințele de bază și competențele corespunzătoare pentru a interveni în mod proactiv în procesele importante de elaborare a strategiilor.

Este bine primită evaluarea pozitivă a implementării acțiunilor directe ale CCC în PC6 în materie de orientare spre client, de calitate și de impact. Comisia salută concluziile și nivelul înalt al analizelor efectuate în raport, precum și forța recomandărilor. De asemenea, Comisia recunoaște rolul consiliului de administrație în debaterile privind primele rezultate și își exprimă satisfacția față de reacțiile pozitive ale comunității științifice¹⁸ care sunt foarte utile pentru consolidarea poziției CCC, în funcția acestuia de sprijin și de consiliere științifică internă pentru Comisie.

Fiind în totalitate de acord cu recomandările din raport, Comisia se angajează să elaboreze, în termen util pentru evaluarea intermediară a PC7, o strategie corporatistă a CCC cât mai cuprinzătoare. Obiectivul final îl constituie exploatarea optimă a bazei de cunoștințe a CCC pentru susținerea politicii UE, precum și un rol mai precis al CCC în debaterile privind

¹⁸ „Dismal no more: „Europe's Joint Research Centre should be empowered to stimulate other EU institutions”. În: *Nature* 457, 357-358 (22 ianuarie 2009).

știința, politica științifică și cercetarea în programele-cadru ale CE și ale Euratom. În cadrul CCC, acest obiectiv va însemna de asemenea interconectarea în continuare și coordonare mai bună între institute.

În PC7 CCC a început să adopte o abordare mai proactivă în ceea ce privește susținerea politicilor prin publicarea rapoartelor de referință ale CCC. Aceste rapoarte ale CCC constituie punctul de plecare pentru dezbaterile privind problemele societale importante care preocupă factorii de decizie, precum și cetățeni europeni, în spiritul recomandărilor. Date fiind cunoștințele și experiența acumulate, precum și contactul direct cu comunitatea științifică, CCC are capacitatea de a anticipa problemele viitoare. În acest sens, Comisia sprijină CCC în eforturile de a răspunde acestei provocări prin elaborarea unei strategii corporatiste al cărei obiectiv este, de asemenea, dezvoltarea abordării dorite, mai proactive, în susținerea procesului de elaborare a politicilor.